

בית הלוי פרשת יתרו

שמות פרק יט פסוק ה

וְעַתָּה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמָעוּ בְקֹלִי וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהִיְיִתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לֹא־הָאָרֶץ:

בית הלוי שמות פרק יט פסוק ה

ושמרתם את בריתי. הנה בכמה מקומות מצינו דנאמר אצל התורה לשון שמירה, כאן נאמר ושמרתם את בריתי וכן כתוב (שמות לד ע"ש) שמר לך את הדברים האלה, בא הכתוב לומר דדברי תורה צריכין שימור. וכמו דמצינו **דחולין אינן נפסלין רק אם ידוע שנטמאו** וכל זמן דלא ידוע בהם שנטמאו הרי הם בחזקת טהרה דאין צריכין שימור בטהרה. **משא"כ תרומה וקודש נפסלין בהסח הדעת** ואף על פי שאין יודע להם שום טומאה מ"מ כיון דלא שמרם והסיח דעתו משמירתם נפסלין בהסח"ד, ונפקא לן מקרא דכתיב (במדבר יח) משמרת תרומותי דלענין קדושת תרומה צריך שיהיה משומר דוקא ולא מהני מה דאינו יודע בהם קלקול רק צריך שיהיה יודע שהם טהורים. **וכן בתורה מוכרח האדם לשומר בטהרה** ומיד שסיח דעתו מעבודתו ומשמירתו נפסל ואף על גב שאינו יודע בעצמו שום קלקול **כל שלא נזהר להשמר בטהרה וקדושה נפסל**. ובזה יבואר הפסוק (דברים לג) **שמח זבולון בצאתך** וישכר באהליך, והוא דלכאורה היאך אפשר להאדם לבל יסיח דעתו מתורתו והרי מוכרח ליצא לשוק ולעסוק בפרנסה וכמו שאמרו במס' ברכות (דף ל"ה) הנהג בהם מנהג דרך ארץ, רק דאיתא בפסחים (דף ק"א) בני חבורה שהיו מסובין לשתות ויצאו לקראת חתן **כשהם חוזרים טעונים ברכה, דהציאה חשיבא הסה"ד**, בד"א שלא הניחו שם מקצת חברים אבל הניחו **מקצת חברים** כשהם חוזרים אין טעונים ברכה, דכיון דמקצתן נשאר במקומן גם לגבי היוצא לא מקרי הסה"ד דלקיבעא קמא הדר, וכן הוא בעסק התורה אם עוסקים בכנופיא ובקיבוץ אז גם כשמקצתן יוצאין לפרנסתן הרי הניח **מקצת חברים בבהמ"ד, ובפרט אם העוסק הוא מהמחזיקין ידי העוסקים בתורה כמו זבולון וישכר** גם לגבי היוצאין לא מקרי יציאתן הסה"ד, וזהו שאה"כ שמח זבולון בצאתך אחרי שישכר באהליך **כיון דהוא נשאר בעבודתו בבהמ"ד**:

וזאת תורת האדם המעולה **הקובע עתים לתורה לבל יסיח דעתו מתורתו וגם בעת עסקו בצורך פרנסתו יהיה דעתו למען יוכל לעסוק בתורה תיכף אחר העסק ולחזור ללימודו**, וגם בעת עסקו בהפרנסה **יתבונן תדיר** בכל מה שהוא עושה **אם הוא ע"פ תורה אם אין בו איסור גזל או אונאה וכדומה נמצא דגם אז דעתו על תורתו**, ובזה יבואר הכתוב (ירמי' ט') מי האיש החכם ויבין את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה כו' ויאמר ה' על עזבם תורתי אשר נתתי לפניהם ולא הלכו בה, ואיתא במס' ב"מ (דף מ"ה) דבר זה שאלו לחכמים ולא פירשוהו ולנביאים ולא פירשוהו עד אשר פירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו. ולכאורה קשה **אם היו חוטאים בפועל בחטאים גלויים למה לא ידעו מזה החכמים והנביאים**. רק הכוונה שהם היו **עוסקים בתורה וגם בדרך ארץ** אשר זה הוא דרך המעולה לרוב עובדי ה' וכמו שאמר בברכות (שם) הרבה עשו כר"י ועלתה בידם וע"כ אח"כ כשראו החכמים מה שהגיע להם אח"כ מהעונש **לא ידעו טעם למה הגיעם כה**, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא ואמר **על עזבם תורתי ולא הלכו בה**. פי' **דבעת שהלכו לעסקם הסיחו דעתם מהתורה ולא היה דעתם עליה** וזהו פירושו של עזבם תורתי, וזהו דבר התלוי **בעומקא דליבא** שאינו ידוע רק להיודע תעלומות ברוך הוא. והנה בגמרא מסיים על עזבם תורתי **שלא ברכו בתורה**. ולכאורה יש לכוין להנאמר למעלה, דהרא"ש כתב בברכות (פ"א סימן יג) דמש"ה **סגי בברכת התורה פעם אחת ביום** ולא אמרינן דכשמפסיק לילך לעסקו וחוזר אח"כ ללמוד יברך שנית **כמו בסוכה** ותיריך משום דאינו מסיח דעתו ממנה **ודעתו לחזור ללמוד**, אבל שכיון שהם הסיחו דעתם ממנה **בשעת עסקם הרי מה שלמדו אח"כ היה בלא ברכה**. וזהו דרך חידוד קצת: